

Nº 4

Veebruar

1934

Sisu:

Eduard Vilde mälestuseks — Meinhard Park. /
Nukrus — A. P. / Elu — meri! — Harald T. / Üks
improvisatsioon — J. Barbarus. / Laiade laged-
dikkude ja õhupeegelduste maalt — H. Jänes. /
Unelm — Al. Bī. / Prantsuse kunsti arenguhooni
— Ed. Ahas. / Tartu õpilaste erikeelest — Ed.
Voorman. / Varisenud illusioon — Benno V. /
Ühest koolivõllest — Villu T. / Pudemeid ühest
päevikust — Kusta Känd. / Ülevaade prantsuse
kirjandusest — H. J. / Keelenurk. / Kirjandus. /
Koolielu. / Male.

I L O L I

TARTU KOMMERTSGÜMNAASIUMI JA KAUBANDUSKOOLI ÕPILASKONNA AJAKIRI

V aastakäik

Veebruar 1934

N: 4

Eduard Vilde mälestuseks.

Möödunud jõulupühil varises ma-
nalasse meie suurim kirjanik ja isa-
maapoeg Ed. Vilde, keda jäi leinama

elutee on olnud okkaline võitlustee
nende kõrgete ja ülevate eesmärkide
saavutamiseks, mis on käsuks meie

Sünd. 5. III 1865

Surn. 26. XII 1933

kogu eesti rahvas. Ed. Villega oleme
kaotanud suurima eestlase, kes kogu
oma elu on pühendanud võitluseks
rahva vabaduse eest, kelle töö mood-
ustab ühe nurgakivi meie rahva
ühiskondlikus arenguloos. Ed. Vilde

rahvale ja ühiskonnale. Ed. Vilde
süda on tuksunud soojalt oma sugu-
vendadele ja kodumaale. Tema on
suurimaid rahva vabaduse ja ideaal-
idee kehastajaid.

Ed. Vilde on meie viljakamaid

kirjanikke. Ent Vilde looming ei seisa meie kirjanduses esikohal mitte üksi tööde arvult, vaid ka kunstiväärtuselt. Ed. Vilde mitmeid töid võime julgesti paigutada maailmakirjanduse tähelepandevaivate teoste hulka.

Ed. Vilde suur toodang on paljuaineline ja -ilmeline. See on läbistanud kõige avaramaid maastikke, puudutanud kõige mitmekesisemaid pinnakihte ja valgustanud kõige laiemaid alasid. Ed. Vilde kord lõbustas oma lugejaid ja viitis nende aega. Siis lähenes ta elule, nägi selle vastolusid ja varjukülgi ning näitas neid ka lugejatele. Ed. Vilde on haaranud meie elu probleeme laiemalt kui keegi teine. Ta on kajastanud meie mineviku ja oleviku olusid suurejoonelisemalt kui ükski muu. Ed. Vilde mitmekesine toodang on omandanud suure populaarsuse kõigis rahvakihtides. Tema teoseid loetakse suure huviga nii talutubades kui ka saunahurtsikuis, nii jõukais ringkondades kui ka kehvematel rahvahulkades. Ed. Vilde arvukaist teoseist nimetame siin vaid parimaid: „Mahtsa sõda“, „Prohvet Maltsvet“, „Kui Anija mehed Tallinnas käisid“. Need on meie suurimad rahvuslikud tööd. Need on suurejoonelised pildid meie rahva minevikust ja peegeldavad eestlaste suurt vabadustahet ning sangarlikkust. Need on meie rahvuslikud väärtused, mille mõju rahvasse ei kustu iialgi. Tuhanded eestlased on neist teostest omandanud

kindlat rahvuslikku meelt ja võitlustahet. Eriti aga noortele on need teosed ülevateks eeskujudeks rahvuslikus aatevõitluses. „Külmale maale“ on Wilde sotsiaalse värvinguga romaan. Elavais värvides näitab siin autor, kuidas aus inimene suure majandusliku kitsikuse tõttu võib sattuda eksiteele ja langeda elu „sügavasse kuristikku“. Pääle nende nimetame veel stiililt hästi õnnestunud romaani „Mäeküla piimamees“ ja komöödiat „Pisuhänd“.

Ed. Wilde elulugu on meile, noortele, õilsaks eeskujuks. Ed. Wilde kogu elu on olnud rühkimisrohke, täis võitlust ja teotsemist. Juba noorena valis Ed. Wilde endale ajakirjaniku okkalise elukutse, juba varakult hakkas ta töötama ühiskonna kasuks. Kogu oma elu pühendas Vilde võitluseks rahva parema tuleviku eest. Ta ei hoolinud selle juures oma isiklikkudest kasudest. Ta pidi oma õilsa tegevuse pärast viibima üle aastakümne maapaos, kaugel oma kodumaast, võitlema suurte aineliste puudustega ja rändama ühelt maalt teise. Kuid see ei vähendanud, vaid aina kasvatas tema võitlustahet. Rahva vabaduse eest võitleja oli ta surmani.

Ed. Vilde on küll rännanud „külmale maale“, kuid tema teod ja sõnad elavad meie rahvas edasi põlvest põlve. Ed. Vilde nimi jääb kuldtähtedena särama eesti ajaloo lehekülgedele! Tema suur töö on kustumatu! Meinhard Park.

Nukrus.

Mis mäsleb minu hinges,
keeb südames?
Kuis nukrus asub kõigis
mu mõtetes!

Just nagu oleks kahju —
kuid millest siis?
Kas sest, mis ajaahju
viind eluviis!

On midagi kui puudu;
see hinge sööb,
ja meele värviruudu
nii tuhmiks teeb.

Mis mäsleb minu hinges,
keeb südames?
Kuis nukrus asub kõigis
mu mõtetes!

A. P.

Elu — meri!

On imelik vaadata sini-rohelisi, kiikuvaid merelaineid ja võrrelda neid eluga, millega neil ei näi olevat midagi ühist.

— — — — —
Tore on kiikuda merel, vaadelda valgeid, ajuti vettesulpsatuvaid kajakaid, kuulata lainete laulu või lasta märatsevail laineil pritsida soolast vett vastu nägu ja mõtelda, et vahest nii kütkestavalt vaikne veekogu võib muutuda märatsevaks hiiglaseks, et tema sügavuses on lõpmatult saladusi ja ohte. Ahvatlev on mõelda, et selle sangari sügavuses keeb alaline võitlus, mis kerkib pinnale nõudma ohvreid ja mille nälg ei kustu iial.

Ja kas pole lugu meie eluga sama-sugune? Kas pole ka meie elurännakuid sama rahutud nagu lained?

Seistes merekaldal tunneme, et tal on tundmatu võim meie üle, et ta suudab meid meelitada rändama tundmatuile radadele. Eks ole samuti me elus? Noorusrannal seistes avaneb meie ees meri — elu, ja seal näeme nii palju võlu, nii palju uut. Me tormame ellu kõige paremate püüetega, ilusamate aadetega, ent tuleb torm

ning — hävitab lootused. Lained peksavad puruks me unistuste-paadi, ja me langeme põhja, kus pole päikest ja kus liigume varjudena, kurtes taga oma kaotatud noorust...

Me noorus — see on vaikne meri päikesetõusust liikuvate lainetega; see on lõbus algus elumere kaldal, kust näib tulevik roosilisena. Kui aga sõuame ulguveele, valdavad meid lained ja me oleme sunnitud loobuma oma „kuldranna“ otsinguist... On üksikuid päikese käes kiirgavaid laineharju, sama haruldasi kui helgeid päevi me elus, ja on mässavaid, saaki ihkavaid veemägesid sama palju kui hiilivaid, kallaletungi võimalusi otsivaid murepäivi...

— — — — —
Avaral ulgumerel mässanud lained jõuavad randa väsinult ja raugenult, nad on jõuetud kalda leetseljakute ees.

Elus me võitleme samuti, püüdes tõusta kõrgemale. Saavutamata oma eesmärgi, kaome lõpuks märkamatu elust — puhkama haudadesse. Meie üle lõövad kokku elulained võimetutena kõikvõimsa kari — surma ees.

Harald T.

Üks improvisatsioon.

Kuis tuleviku horisonti koidik küürib,
näe! väik'sest väiksem ootab aknaruut,
säält päike sisse astub, — igavene juut,
ja kõik maailma endal' päevaks üürib...

Toob iga hommik südame verd uut,
ja kõige eilse unustusse müürib.
Vaat! täna leeteranda kapten laeva tüürib,
mind ärgu üllatagu tekkind sihimuut.

Mus ainult miski aimuskuma loidab,
mu mõistus, tahe, — ukсед, mis veel lukun,
see süda puhteline, paagina mis koidab, ..

ja nagu Prometheus, — leit valguse eest hukun,
 kui nii: mu enda kalju külge needit tukun,
 — must kotkas maksaga õo kotkapoegi toidab.

J. Barbarus.

Laiade legendikkude ja õhupeegelduste maalt.

Ungari pustade romantika.

Sääl, kus Doonau keskmisele jook-sule rööbiti Doonau suurim harujõgi Tissa laisalt veeretab oma voogusid, asub õnnistatud Ungari madalmaa, mis kunagise mere asemel on kujunenud viljatootvamaks maaalaks kogu Euroopas. Teda piirab põhjast ja idast sibirikujuline Karpaatide ahelik, ta ulatub ühest küljest Aadria mere lähikonda, kuna ta teisalt küünib peaaegu Musta mere rannikule.

See suur Ungari madalmaa ehk, nagu ungarlased teda ise nimetavad, Alföld võtab enda alla suurema osa nüüdsest Ungarist. See on ääretu tasandik, kus pilk võib takistamata lennata kaugusse, kohtamata ühtki

kõrgendikku ega seljakut. Isegi puid on Jumal siia vähe lasknud kasvada. Suuremat metsa üldse siin ei leidu, ainult siin-sääl kauguses löikab sihvakas pappel kitsa püramiidina avarust, rikastades seega ühetoonilist maastikku. Vaheldust sisse üksluisusse toovad suured ilusad Ungari külad oma valgete majadega ja haljendavate aedadega. Aga leidub alles ääretuid rohtlaasi, kus sa ei silma ühtki puud, kus ükski küla-ei kasva kaugusest esile ega lokkavad viljapõllud ei rõõmusta su silma. Ainult ühetooniline roheline või kuivade ilmadega kõrbenud pruun väli laotab end silmapiirini. See on p u s t a, tõeline Ungari pusta,

kus ungari rahva elu on säilinud oma algupärasemais vormides.

Üks niisugune pusta on ka Hortobágy. See ääretu rohtlaas asub Ungari riigi idaosas, Debreceni linnast lääne pool. Tal on 170 km pikust ja 50 laiust. Suurelt osalt kuulub ta Debreceni linnale.

Olin kuulnud Hortobágy'st Ungaris viibides üht ja teist, kuni mul võimalus avanes ise teda näha. Ilm juhtus olema või õigem ta oli kõik

vanal sajaastasel sillal ja kuulasime oma juhi seletusi Hortobágy'i minevikust ja tänapäevast.

Vanal ajal on asunud siin jõukad külad. Türklane aga, kellele tihedalt asustatud maa valitsemine raskeks kippus minema, hävitas külad 1500. a. ümber. Rahvas katsus külasid uuesti üles ehitada, aga türklased keelasid selle ära. Ja nii on jäänud kogu see suur maaala tänapäevani asumatuks. Ainult väike osa praegusest Horto-

Lambakari pustas.

need päevad haruldaselt palav, mis soodus fata-morganade tekkimiseks. Juba rongil juhiti mu tähelepanu taevarannal virvendavale veele, mida säääl tõeluses olemas ei ole. Peatusime Nagyhortobágy'i jaamas, mis asub keset pustat. Siin avanes võimalus selget õhupeegeldust näha. Taevarannal paistab talumaja ja metsatukk, mis vees vastu peegeldub; vastupeegeldus teeb need asjad palju suuremaks ja toob nad meile ligemale. Kogu silmapiir on niisuguste kangastustega täidetud. Mõnes kohas taevarannal voolab vesi virvendades edasi.

Kuival rohtlaanel, pustal paimesid hobuse- ja loomakarjad. Vaatasime karjaste omapärasest rahvarõivastust ning varustust ja küsitlesime nende eluolu järele.

Nad aitasid meil üles otsida ilusamaid loomatõu esindajaid. Istusime

bágy'ist on põldude all, suurem osa aga on karjamaa. Pääle selle võtavad tähelepandava maaala oma alla kalatiigid.

Kõige tähtsam neist kolmest tegevusalast on karjakasvatus. Debreceni linn ja selle rahvas karjatab siin oma hiigelkarju. Kogu kari on praegu 35.000 looma suur. Enne ilmasõda oli see veelgi suurem, kuid Rumeenia okupatsioon hävitas palju ilusaid tõuloomi. Seda karja valitseb 3¹/₂-sajaline karjasterahvas. Kevadel aetakse loomad pustasse, kuhu nad jäävad talve tulekuni. Karjased elavad siin kogu suve. Nad ehitavad endale ajutised elamud ja köögid, kus ise endale toitu keedavad. Nad jagunevad ametiastmete järele ülemaiks ja alamaiks. Kõige ülem on pääkarjane — szamadó, tema abiline on nagybajtár — vanem karjane ja

bojtár — noorem karjane. Pääle selle jagatakse karjaseid nende ametialade järele hobuste-karjasteks (czikós), veiste-karjasteks (gulyás), lamburiteks (juhász) ja seakarjasteks (kondás).

Pääkarjane e. szamadó peab omama tingimata liikumata varandust, kuna ta on vastutav loomade eest. Ta peab valvama, et loomi kaduma ei läheks. Iseäranis hädaohtlikud ses suhtes on tormid: hobused jooksevad laiali nelja ilmakaarde ja palju

mis paratamatult kaob. Praegune ekstensiivne karjakasvatus ei saa püsida. Embkumb, kas põllumajandus või karjakasvatus peab muutuma intensiivsemaks. Juba ongi mõnes kohas põllumaaks tarvitusele võetud pustapind, väetades seda erilise väetisega. Nii võib ennustada, et mõnekümne aasta pärast ei näe uudishimulise turisti pilk Hortobágy'is enam avaraid rohtlaasi, arvutuid loomakarju ega nende karjaseid.

Hortobágy'i pääkarjane.

aega ning vaeva nõuab nende uuesti kogumine.

Hortobágy'i kari on vana Ungari loomatõug. Veised on hallpruuni karva, imepikkade sarvedega. Ka Ungari sead erinevad meie sigadest. Pikkade villharjastega, mustjaspruunidena sarnanevad nad enam metssigadele kui meie valgele tõule.

Kuulsad on Hortobágy'i kalad. Kanalite abil Tissaga ühenduses seisvates tiikides, mille pindala mõõdub 2000 hektariga, kasvatatakse mitmesuguseid kalu. Tähtsaim kalaliik on karp, mida veetakse Praagasse, Viini, Varssavi, varemalt isegi Amsterdami. Elusalt kalavankrites jõuab ta päralt.

Hortobágy'i on vanailma jäänus,

Olime juba küllalt higistanud pusta põletava päikese käes, vaadelnud loomakarju ja kuulnud pustapoegadekarjaste omapärasest ühiskonnast. Väsinud kuumusest ja hulkumisest, otsisime üles vana romantilise pustakörtsi, kus olevat istunud omal ajal ka Petöfi, suur ungari luuletaja, kuulasime siin igatsevat mustlasmuusikat ja melanhoolseid Hortobágy'i karjastelaule ning tantsisime temperamentset ungari rahvustantsu csárdás't. Päev ligines lõpule, kui istusime viimaks rongile, mis sõidutas meid koju. Veedetud päev aga jääb kauaks meelde.

H. Jänes.

Unelm.

Vaikselt kajab nukrutsev kirikukell.
Langevad helbedki tuisus . . .
Asub vaid hinges mul unelm nii hell,
meelis on vaikne kurbus.

Vaikselt kajab nukrutsev kirikukell.
Hõljuvad helbedki sajus . . .
Kaugele kantuna unelma teel,
unustan ümbruse valus.

Päikest nii palju on unelma teel —
mure, eks sina end peida!
Õnne — suurt, ilusat unelma teel
tahaksin minagi leida.

Oo, kuis igatseb rõõmu meel,
õnne nii lõpmatut püüda
sooviksin ilusal unelma teel
hingesse süngesse heita.

Ununend mured, vaid rõõmus mu meel,
õnnest nii joovastund olen.
Viibides kaunimal unelma teel
unustand kõik muu olen.

Kaugelt kuid kostab kirikukell,
süngena mure mind ootab.
Kuigi hinges mul unelm nii hell —
mure mu üle end laotab.

Õnne ja rõõmu nii igatsend ma —
muret ja valu vaid leian.
Neid siis hingesse vaiksena
ironiseerides peidan.

Al. Bl.

Prantsuse kunsti arengujooni.

Ühe piltidega ettekande konspektiivne kokkuvõtt.

Prantsuse kunstist kõnelda tähendab avada ligi tuhandeaastane vaimse kultuuri varakamber, mille tuhandetest viljasortidest on raske teha valikut. — Sest mis on kunstis ilus ja mis inetu?

Ja kui rääkida prantsuse kunstist, siis peaks seda tegema ennekõike prantsuse arhitektuurist. Viimane on nii mainimisväärselt ilmikas ja küllaline, et vajab eri ettekannet. Pariis ükski on nagu mingi suur tulease või kolle, mis meelitab kogu maailma kunstnikke kokku. Ta vaimustab, õpetab, uimastab ja virgutab üha uutele otsingutele ja saavutustele mitme-palgelist kunstitegevust. Ettekandes lubatagu siin piirduda vaid maalikunsti uue

aja piirjoonte tõmbamisega. Sest omaette päätüki moodustavad ju prantsuse barokk ja rokokoo ehk Louis XIV ja Louis XV ajastud, ehk kuustist rääkides — Charles Lebrun'i (1619—1690) ajajärk. Siis järgneb 18. sajandi prantsuse kunsti hiilgeajastu ehk Antoine Vatteau' (1681—1721.) ja Fr. Boucher' (1703—1770.) muinasjutuliste õrnuste ja naiselikuse-rokokoo peenetundeline värvi- ja vormiluule, magustatud loodusihaldus, mis kõrgemat seltskonda südamesse tabab.

Napoleoni õuekunstnik L. David'd saab lugeda uue moe ja lihtsama maitse seaduseandjaks. Romantismi eestajaks tuleb pidada E. Delacroix'd (1799—1863).

Temale on maalikunst lüüriline keel, et ühendust pidada vaataja hingega ja edasi anda oma meeleliigutusi. F. Ingres (1780—1867) on esteetiline idealist, kes vabastab vaatajat valusast vaatlema puhtaid vorme.

Realismi algatab Gustave Courbet õige kärarikkalt. Kõrgevormilist looduse maalimist — „seda, mida kunstnik tõeliselt näeb“ esindavad C. Carot (1796—1875) ja C. Trayon (1813—1865), esimesel valgusluule ja värviluu ning teisel proosalisema žaanri, karjamaade, teede, raiesmike vaadete kaunidus. Edasi järgneb töölistütüpe prohvet J. Millet (1814—1874) oma pühapäevasesse õhustikku mässitud töötavate inimeste ja karjaste piltidega. Ning kõige sügavamalt kaasaja hinge lõikab humorist H. Daumier (1808—1879). Tema pilkepilte parlamendikõnelejaist ja kodaniku tüübist võib kõige puhtama naeruhooaga ka praegusaja tegelasile kohaldada, C. Courbet (1819—1877) viib maali realistliku vormi peaaegu fotograafilise täiuseni oma „Kiviraidurites“.

XIX sajandi teise poolega algab prantsuse kunsti kõige eluküllasem hülgeajajärk. Selle algatab 1874. a. n. n. impressionistide rühm. Algab uus nägemisviis ja töötehnika. Avarduvad loomingu vormid ja perspektiivid. Algab muljete

maalimine — „nii, nagu kunstnik näeb.“ Claude Monet (1840—1926) kaotab vahetoonid, vaatleb päikese peegeldust looduses ja õhustikus ja maalib spektriliste toonidega. E. Manet (1833—1883) on kiiresti mööduva efekti osav käsitleja, ta haarab ka inimest ja žaanri. Edgar Degas (1834—1917) on virtuooslik pastelli-maalija, kes kujutas erakorralisi teemasid — päämiselt tantsijaid, teatri ja spordi teemasid. A. Renoir (1841—1920) on kohvikute seltskonna ja portreede maalija moodsas vaimus.

P. de Chvannes (1824—1868), geniaalne dekoraator ja kujur, ja A. Rodin (1846—1917), kes kujutab mõtleva, hüppaja, väsinu pinge- ja hingestügavuste väljendusi inimese kujus — kuuluvad samasse rühma.

Moodsa voolu — kubismi ja ekspressionismi kandvaiks meistreiks on: P. Cezanne (1829—1906) ja P. Gauguin (1848—1903). Kui impressionistlik kunstitöö on temperamendi poolt maalitud loodus, siis ekspressionistlik kunstitöö pidi olema temperamendi poolt ettekujutatud loodus. Kõik need mainitud meistrid on võidukalt võitnud ja praegusaja kunstiiilmas kestvat jäljendust leidnud.

Ed. Ahas.

Tartu õpilaste erikeelest.

Kui leiduks kord isik, kes vae-vaks võtaks üksikasjaliselt läbi töötada õpilaste erikeelendeid, korraldades ankeete kogu Eestis, siis selguks ehk meie õpilaste erikeel lähemalt. Seni aga, kui seda pole tehtud, peame leppima kas isiklikkude kogemuste ja tähelepanekutega või siis nende pääliskaudsete kokkuvõtetega, mis senikorjatud andmete põhjal on tehtud.

Keel on rahva esimene omapära, ta hing. Rahvus kestab rahvusena niikaua, kui tal on oma keel.

Rääkida argoost, meelestub tahtmatult kirjakeel. Milles õieti erineb argoo nn. ametlikust keelest? Mis annab argoole karakterliku joone? Argoo — see on püüd mahlakama keele poole! Erikeeel — see on üksikute ühiskonnarühmituste keel!

Nii võime näha erikeelt õpilaste, sõdurite, tööliste, kordnikkude, madruste, vangide, autojuhtide ja teiste juures.

Argoo ehk erikeel elab praegusel ajal oma kõrgemat tõusu. Teda austatakse, temast peetakse lugu. Isegi kirjanikud, kunstnikud ja kriitikud on hakanud tarvitama erikeelt. Arvatakse, et argoo vürtsitab ja muudab lause seeditavamaks, tõmbab lugejaid lähemale.

Sellest üldisest ajavaimust on tingitud asjaolu, et argoo harrastus ka koolinoorte ringkonnas võtab ikka ja ikka laiaulatuslikuma ilme. Õpilased serveerivad oma kõnes ja kirjandeis mahlakaid ütlisi ja sõnu. Õpilased ise toonitavad: „Argoo tarvitamine teeb kirjandi huvitavamaks.“

Argoo arendab õpilaste fantaasia-

ja kujutusvõimet. Ta teeb omavahelised sisutud koosviibimised tih-tigi nauditavamaks ja huvipakkumaks. Alljärgnevas annan konspektiivse ülevaate Tartu koolinoorte erikeele rohkemtuntud ütlusist ja sõnust.

a) verbid:

sahiivima — kõrvale hoidma; mingit eset salaja omandama. Mul õnnestus osavalt sahiivida möödunud inglise keele klassitööst. Sahiivisin selle klade viimaselt pingilt.

pugema — ennast ebakohaste võetega esile tõstma; õpetajale meeldida tahta. Mis sa poed, ega sa üle kahe ikkagi ei saa!

näkkama — juhuslikult hästi minema. Eile näkkas täitsalt inglise keele testiga.

lehma mängima — kaasõppuri soove mitte rahuldama; isekalt toimima. Kuule, ära mängi lehma! Anna ometi mulle ka vene keele vihku!

jeekima — kahtlaselt edasi-tagasi käima. Mis te jeegite siin minu pingi ümber!

jentsima — teist kiire töö juures asjatult segama; tülitama. Ära nüüd jentsi! Oota, ma kirjutan ruttu ära, siis läheme!

kobisema — asjatult rääkima. Ära kobise, pole kuigi hästi isegi seda kuulda!

vaheljäama — mõne asjaga sisse kukkuma. Küll jäin täna intsiga antskopis haledalt vahele!

kurge võtma — kaht saama; mingit ainet ootamatult küsima. Täna alles võttis mind saksa keelega priskelt kurge!

kõnkama — iseäraliselt käima, tulema. Kust sina ka siia kõnkasid?

hüppama — uhkustama. Asjatult hüppad, ega nood kursid sul nii väga kõrged (hiilgavad) polegi!

nässu minema — ebaõnnestuma. Tänane päev läks täitsa nässu! Igast aimest küsiti, aga midagi ei mõistnud.

pätsama — tarvisminevat eset teis-

telt tähelepanematul viisil omandama. Õnnestus kolmandalt pingilt klassitööks puhast paberit pätsata!

spikerdama, rida arendama, trükkima — klassitöid ära kirjutama. Noh, kas läheb spikerdamiseks lahti või? Küll on hää juhurea arendamiseks! Poisid, pidage trükkimisest lugu!

Mererannal. V. Toots (III-k. kl.)

poppi tegema — mõjuva põhjuse ta koolist puuduma; aega surruks lööma. Kas tuli eilne puudumine jällegi kirjutada poppi tegemise arvele?

seina määrima — teatevihku ise numbreid kirjutama. Eile enne magama minekut määrisin huumori mõttes seinad.

logaritmina — jõuga arveid õien-dama. Läheme taha poole! Sellise teo eest tahan sind alles tublisti logaritmidada.

b) noomenid:

sakuska — küsimise korral kindel „kaks“. Täna tuleb mul jällegi sakuska inglise keelest.

antskopp — hädavajalise asutise nimetus kooli ruumes. Läheme antskoppi „halli“ tegema.

täitsa — meeldiv, tubli. Sa oled päris täitsa vanamees!
 klabatoikat tegema — eespool istujat tunni ajal näpistama.
 patšomm — huupi; juhuslikult; juhuslik. Ütle midagi patšommi pääle!
 plörr — vale; luhtaminek. Too oli nüüd küll plörr!
 villane — kohmakas; saamatu. Ta on väga villane vend.
 karvane, kandiline — vihane; halvastujus. Täna on kõik pedagoogid karvased.
 plämm-plämm — rumal; täiesti tume. Vene keelest olen ma täna plämm-plämm.
 kamtsatka — viimane pink (klassis). Ma istun ju kamtsatkas!
 luigeline — „kaks“. Tuleb sul ka pühadeks palju luigelisi?
 kaan, tekkel — kooli vormimüts.

nõks — osav võtte. Küll see aga läks alles nõksudega!
 roheline — keskkooli uustulnuk. Meie klassi tuleb pääle jõulu paar rohelist.
 faulentsia — laiskushaigus.
 aplaava — haarang õpilaste tabamiseks keelatud kohtadelt.
 Kokkuvõttes ja linnulennult kirjutisele vaadates, pean kordama: erikeel on küllaltki suur tähtsus, et teda uurida ja tema üle kirjutada. Pean aga konstateerima kurba tõsiasi, et seni on argoo uurimisele loidu tähelepanu omistatud — ainult mõned sisutud kirjutised ajalehis ja ajakirjus. Tuleks suuremat tähelepanu kinkida argoole. Ta on seda tõesti väärt! Korraldatagu terves Eestis ankeet erikeelte üle või otsitagu teisi teid nende uurimiseks!

Ed. Voorman.

Varisenud illusioon.

Ta läks... lootusega... Läks võõrsile oma ideaali püüdma. Ta jättis oma lapsepõlve asupaiga, et leida midagi paremat, kõrgemat. Mis see kõrgem, parem pidi olema, seda teadis ta ainult umbmääraselt. Aga ta läks.

Jättes oma pesapaiga, ta mäletas ilusamaid silmapilke, aga lootus ja igatus olid võimsamad kui ilusam tõde.

Viimaks jõudis ta rahva hulka. Siin lootis ta leida, mida igatses, lootis leida inimest, kellel oleksid omadused, millest ta unistas.

Ta otsis, otsis. Inimest — ideaali ta ei leidnud.

Viimaks, murtuna ja troostituna, pöördus ta tagasi — koju. Õnnetuna, tühjana sammus ta teel, kadestades endist seisukorda, mil oli lootnud ja igatsenud. Tal olid olnud ilusad unistused, mis olid aidanud üle elada raskusi. — Aga nüüd?..

Ta läks... lootuseta... Läks kodu poole.

Benno V.

Ühest koolivellest.

Et mul, nagu isegi näete, on väga vähe kirjanikuandeid, siis algan kohe oma koolielus kõige ligemalseisva isiku — oma pinginaabri kirjeldamisega.

Al... , vahel ka „Nuru“ ja „Mar-

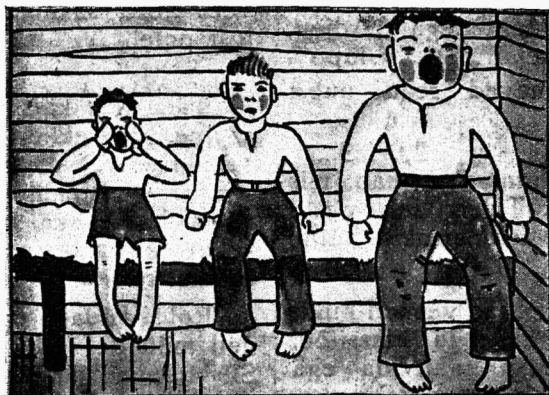
tõiska“, on peaaegu sama pikk kui minagi, tugeva keha, pruuni näo ja väga humoorika ilmeaga noormees.

Ta armsamaks ajaviiteks tundide ajal on nohiseda, koolitöösse mittepuutuvate asjadega tegelda ja teisi

koolivellesid „taevalikule rahule“ manitseda. Kui tal aga juhtub olema lõbus tuju (mis viimasel ajal enam nii sageli ei esine), siis haarab ta „naljal sarvedest“ kohe kinni. Kui see toiming on sündinud, siis võin mina kui kõrvalistuja raamatud rahuga portfelli toppida — õppimisest sel tunnil ei tule niikuinii midagi välja. „Täis turt-suvat“ naeratust seab ta siis (muidugi nii, et õpetaja ei näe) vastama läinud poisile „dünamiidipommi“, joonistab ta raamatu tiitellehele prontosaurust

„spikerdamismeetodit“ ja muid selliseid „elulisi asju“.

Ainult siis, kui on see teatud õpetaja tund (jäägu ainult oma teada), sukeldub ka tema ülepääkaela õppimisse. Siis ta kellegagi ei räägi, kostab vaid ta lugemise pobin ja viieballilisele tuulele sarnanev nohin. Tolle „teatud õpetaja“ tunni ajal katsub ta ennast võimalikult väikeseks teha ja kokku litsuda, niipalju kui talle ta maapoisilikud kondid võimaldavad. Niisugune asi ei sünni

Kolm laiska.

Eha Tubin (I kl.)

ta kitse meeldetuletava looma, kirjutab sinna alla esimese pähe-tuleva nime venekeelsete tähtedega ja seab siis enese nii istuma, nagu poleks midagi juhtunud.

Vahetunnil, kui järgmiseks tunniks ei ole midagi ette valmistada, jalutab ta saalis. Et saal väga väike on ja ring selle tõttu saab ahtake, noh, see ei tee viga: tema pää juba pööratama ei hakka! Käed, need tülikad atribuudid asetab ta tihti selja taha nagu suur korsiklanegi ja eespoolt vaadates näib, nagu polekski „Martõiskal“ käsi. Kui õpetaja või õpetajanna selja pöörab ja trepist alla läheb, siis proovib mu naaber, kas saali seina äärde seatud pinkidel ka mõnus on istuda. Jalg tõstetakse jalale, ja jutt lähema õppuriga läheb lahti. Harilikult kirutakse tunni ajal saadud kahtesid, arutatakse kõige paremat

siis mitte ainult temaga, vaid ka mõne teise pelgliku koolivellega.

Klassivalitsejanna tunni ajal ta just suur „taevaliku“ rahu pooldaja ei ole, ent kahetsusega pean mainima, et viimasel ajal tema juures avaldub vastupidine püüe.

Muidu on Al... hää ja sõbralik koolivendade ja -õdede vastu. Kui asi mõne õpilase finantsasjadesse puutub, noh, küll tema sääal aidata oskab. See aitamine seisab sageli ka selles, et ta annab võlakohustusele oma žiiri.

Pühapäeviti armastab ta tsiviilmütsi varju pugesdes kinos käia, teatrist ta aga minu teada lugu ei pea.

Oma tulevikukavatsustest on mulle ainult niipalju avaldanud, et tahab kui võimalik kevadel kooli lõpetada ja siis kuhugi siirduda.

Villu T.

Pudemeid ühest päevikust.

Ta paar esimest lehte olid välja kärjastatud. Ülejäänud kolmkümmend kaks olid täis kirjutatud peenikest kallakut kirja, mis mitmes kohas oli tundmatuseni läbi kriipsutatud. Jah, see „vend“ oli aru saanud, et iga asi ei sobi ka oma päevikusse. Kuid tema rohket tarvitamist tunnistasid ülespoole rullitud lehtede nurgad ja leegion tindiplekke.

Avasin ta umbes keskelt, kus leht oli murtud kahekorra. Siia oli kirjutatud trükitud tähtedega „Adieu, Vanaaasta!“ ja selle all „193... a. lõpp“.

Lugesin järgnevad read uuest aastast:

20. I 3...

Aktsiad on madalad ja teab, mis nii edasi saab. Tuleb sel virtliil ennast kindlasti heledamaks kütta. Kole, kole...

Homme päev teevad vennad kindlasti poppi. Antakse ju klassitöö. Ja ega siis kuidagi sahiivida ega nahka vedada saa. Aga loodame. Õnnelik on see, kes midagi saab maha peksa. — No, sa armas aeg, hoopis läks pääst! Ka inglis oma sõnadega.

Atuga sain kokku ja vajušime ühes tritsubaanile. Aadu ja Karli poiss olid eitedega ka säääl. Orkestrit polnud. Ontlih, et olime viiendateks. Ütelsime „auf kukk“ ja vajušime ära Ritterisse. Siin ka mage. Klappisime siis Atuga ning veel ühe vennaga ja läksime siis koplisse. Tänane päev on seega durh. Näis, kuidas homme on lood.

18. II 3...

Koolis täitsalt. Ainult selle hirmsa raamatupidamisega on lõõmist. Mitte ei vea endal. Muudkui võetakse jär-

jest vahele. — Aga... „Kui meil mure kipub...“ Mis see tühine tsvunn ikka teeb!?

Täna oli meie plikadel võrkpallis kohtamine. Mäng oli verine, aga juba alguses klaar, kes ära saavad. — Jah, armas Abram, millest see oleneb, et alati meie tädid vahele jäävad.

Homme trigos klassitöö. Hm, peaks natuke vaatama. Siiani pole veel aega saanud. Klaar see värk just pole.

13. II 3...

Täna inss käis klassis ja oli maru verine. — Teklid olevat kõik auke täis. Kas see on mõne ontliku šüleri mood? — Nojah, lubab lähematel päevadel Vaska magasinini saata, ja sellel kõik aukudega teklid lasta kokku korjata.

Pole midagi parata. Augud on neil mütsidel juba sees ja jäävadki. Siis tulevad järjekorras oktoobrid ja novembrid. Isandad ja emandad võtavad juba käitumise õpetamise ka enese pääle. Täna dire palus kõiki enda palge ette ja pidas pika palve selle asja üle. Sest nädalast pääle seatakse sisse klassivanade tunnid.

Aga kuidas läheb homme deutšes arbeit?

27. III 3...

Sellel virtliil on juba lõpp. Täna saime aktsiad kätte. — Jah, nagu arvasin, — „kaks“, — kaks tükki koguni. — Aga ega kokkuvõtmine ka midagi aita. On ju meie klassis neid heledaid liiga palju, nii palju, et üks keskmine šüler varju jääb. Kus palju päikest, säääl tugev vari.

Kusta Känd.

Eesti keel oli nii alaväärseks tehtud, nii rikutud ja nii ütelda vaeseomaks peksetud nende viletsate olude tõttu, milles eesti rahvas nii kaua pidi elama. Seepärast ei lähe selle keele kohendamine harit ja väärtuslikuks kultuurkeeleks ilma teatavate põhjalikumate paranduste, lisanduste ja ümbertegemisteta, see on ilma keeleuenduseteta.

J. Aavik.

Ülevaade prantsuse kirjandusest.

Mag. J. Aavik andis Humanitaarringi poolt korraldatud prantsuse õhtul põhjaliku ülevaate prantsuse kirjanduse arengust. Prantsuse kirjandus on vanem kui teised euroopa kirjandused, ulatudes tagasi XI sajandisse. Seda võib jagada viide suurde perioodi.

I. Keskaeg (a. 1000—1400). Sel ajastul on tekkinud eepos «Rolandi laul», kristliku sisuga muistend «Parcival», mis hiljem rändas Saksamaale ja mille aineil kuulus saksa komponist R. Wagner on loonud oma samanimelise ooperi; ka loomajutt «Reinuvader Rebane», mille Kreutzwald saksa keelest tõlkis eesti keelde, on tekkinud sel ajastul Prantsusmaal.

II. Renessanss (a. 1400—1600) on andnud suure kirjaniku Rabelais, kes on kirjutanud kaks romaani, mis kujutavad eriskummalisi sündmusi, umbes sääraseid nagu kilplastelood.

III. Klassika ajastu (1600—1700). See oli Louis XIV hiilgeaeg, mil õitses õuekunst ja -kirjandus. Luuletamine sündis kindlate reeglite järgi. Need reeglid avaldas Boileau teoses «L'Art Poétique» (1674. a.). Klassitsism on andnud kolm tähtsat näitekirjanikku: Corneille', õilsate kangelaste kujutaja (tähtsam teos «Cid»), Racine'i, naise kirgedes tõlgitseja (tähtsam teos «Phèdre»), ja komöödia-kirjaniku Molière'i, kelle teosed neist kolmest praegusele ajale on vahest kõige lähemad (eesti keeles ilmunud näidend «Ihnus»).

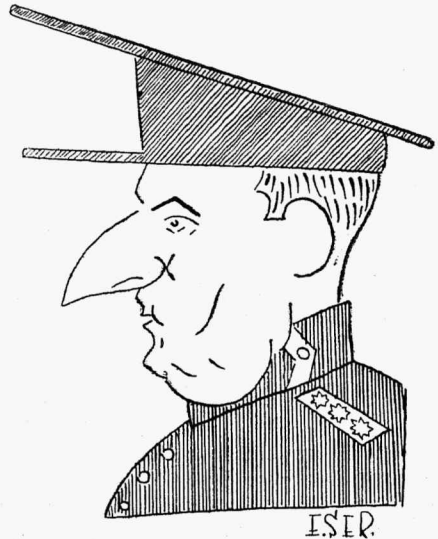
IV. Valgustuse sajandi (1700—1800) kesksel kuju on Voltaire, kes on kirjutanud luuletisi, romaane, draamasid jne. (eesti keeles ilmunud «Candide»). Teise selle ajastu suurvaimu Rousseau' tähtsamad teosed on: «Pihtimused», milles ta ehtsa siirusega jutustab oma elulugu, ja «Uus Hèloïse». Lesage on kirjutanud huvitava raamatu «Lonkav kurat».

V. Uus aeg (a. 1800 kuni käesoleva ajani). See ajastu jaguneb omakorda mitmeteks alaosadeks üksikute kirjandusvoolude järgi.

1) Romantism (1800—1840). Selle voolu tähtsamad esindajad on Chateaubriand (eesti keeles ilmunud «Atala» ja «Viimane Abenserraadž»), Lamartine, idealistlik luuletaja, keda võib võrrelda saksa kirjaniku Schiller'iga (Lamartine'ilt on eesti keeles ilmunud «Graziella») ja Victor Hugo. Hugo on suurim prantsuse kirjanduslik kuju. Ta tegevusala on väga mitmekesine. On kirjutanud luuletisi, romaane (eesti keeles «Jumalaema kirik Pariisis» jt.) ja draamasid (eesti keeles «Hernani»). Tema oli romantikute juht ja tema viis võidule romantismi klassitsismi üle.

2) Realism (1840—1890). Realismi isaks on Balzac, kes on kirjutanud suure sarja romaane omaaegsest Prantsuse ühiskonnast päälkirja all «Inimlik komöödia». Eesti keeles on ilmunud mitmed tema teosed, nagu «Sagräänahk», «Eugenie Grandet», «Isa Goriot» jt. Psühholoogilise realismi esindaja on Stendhal. Balzac'i vastand, kes oli halb stilist, on Flaubert, kes on kirjutanud vähe, aga selle eest

oma teoseid stiililiselt suure hoolega on viimistlenud. Parim F. romaan on «Madame Bovary». Eesti keeles on F-i romaanest ilmunud «Salambo». Flaubert'i õpilane Maupassant on peen novelli-meister (eesti keeles ilmunud teostest mainitagu romaane «Vee pääl» ja «Üks inimelu»). Daudet'lt, proosalaastude autorilt, on saanud aratust oma laastude kirjutamiseks meie hõimarahva kirjanik J. Aho (l. k. «Väikemees» jt.).

Kapt. Hansen: „Mu härrad, võtke asja tõsiselt! Minu poolt järeleandmist ei ole!“

Realismi arendas edasi naturalismiks Emile Zola (eesti k. «Söekaevurid»).

3) Uusromantismi (ka sümbolismi, dekaatentismi) ajastu algas a. 1870. Uusromantismi parimaiks esindajaiks luule alal on ilu ja inetuse laulik Baudelaire (eesti k. «Väikesed poeemid proosas»), helisevate rütmide autor Verlaine ja ürgjõuline belgia luuletaja Verhaeren, proosa alal — Huysmans, kelle parim romaan «Vastuoksa» on saanud selle uue voolu piiblik, ja näidendi alal sümbolismi ideoloog Maeterlinck (eesti k. muinasjutuline näidend «Sinilind» jt.).

Prantsuse kirjandusele on omäne suur stiili selgus ja elegants. Iseloomulik on see nähtus, et prantsuse kirjandusel pole sääraseid suurteoseid nagu sakslastel «Faust», inglasel «Hamlet», hispaanlastel «Don Quijote» või itaallastel «Jumalik komöödia». Prantsuse kirjandus on etendanud kogu aeg juhtivat osa Euroopas. Siit on lähtunud uued ideed ja uued suunad. Kui mainida lõpuks ka selle kirjanduse puudusi, siis suurimaks neist võiks lugeda seda, et see kirjandus oma enamuses on pessimistlik.

H. J.

Keelenurk.

Uusi sõnu.

Keeleuenduslik liikumine haarab nüüd- disajal üha laiemaid ringkondi, näitab oma arengus tõusu. Laenamine, moodustamine, tuletamine ja leiutamine uusi sõnu, millede varal saaks väljenduda selgemalt, täpsemalt ja muuta eesti keelt ilusakõlalise- maks. Rikkalikult leiame uusi sõnu E. Roost'i ja Joh. Aavik'u poolt prantsuse keelest tõlgitud Guy de Maupassant'i teoses „Vee pääl“, siis Joh. Aavik'u „Hir- mu ja õuduse juttudes“ jne. Muidugi pole sobiv iga uus saavutis keeleuenduslikul alal ja ei ole kohane tarvitamiseks, va- lime vaid paremad kas siis ilu, lühiduse või selguse mõttes. Toon seepärast all- pool mõningaid uusimaid sõnu, millised vastuvõetavamatena on „enam-läbilõõnud“ kirjanduses.

auer (om. audre) — uduaur, õrn udu. Sõna on laenatud soome keelest. Näi- teid: auer heljus õhtu-kastese aia ko- hal. Juba mähi jõe kaldal põõsadki auresse.

erustuma (soome k.) — erusse mine- ma, ametist lahkuma: vana sõjaväelane erustus. Siit ka: erukindral jne.

ermitsema (kunstl. loodud) — välja- paistev, tubli olema (millegi poolest). Noorur ermitses oma sangarlikkusega.

ilmung (om. -i) — ilmuvus. **kaatma** (kaadan) — korda saatma. Tun- damatu kaatis mõrva.

keerask — (-i) keerleva veega koht jões. Sõna on pärit eesti rahvamur- dest. Lootsik sattus keeraskisse.

keskustelu — jutuajamine.

laikima (laigin) — välja nägema. Tuletis: laikimus — väljanägemine: vana maal omas taas uue laikimuse.

leevendama (soome keelest) — peh- mendama, mahendama. Õrn taust lee- vendab tunduvalt tugevaid toone.

embe (soome k.) — pehme, mahe, hää- tahtlik, hääsüdamlik, lahke.

malbe (kunstl. l.) — vähenõudlik, lihtne (saksa „bescheiden“).

malnidus (kunstl. l.) — juuresolek. Te- ma malnidus rahustas tunduvalt mind.

range (kunstl. l.) — vali, karm, nõudlik: range näis vanakesegi nägu ja lapsed pugesid hirmunult nurka.

reetlik — äraandlik; reetus — äraand- mine.

siiras (om. —ra) — puhtasüdameline, otse- ne, teeskluseta.

soostuma — nõus olema, nõustuma, jä- rele andma; soostumus — nõusolek.

suvatsema — nii lahke, armuline ole- ma: kas suvatsed mind külastada?

tarmukas — (kunstl. l.) energiline (sõ- nast „tarm, (om. —u“) — energia, jõud. Tarmukalt tõotati ringis.

väisama (kunstl. l.) — külastama, visitee- rima; väisaja — külastaja, väisang — (om. —u) külastus, visiit.

vältima (völdin) — eemale, kõrvale, ära hoidma. Matkajad vältisid ohtlikku teed.

Miralda Tõnisson.

Kirjandus.

Möödunud aasta kirjandus linnulennult.

Meie kirjandus on aastaastalt rikastunud ja laienenud. Eriti iseseisvusaastad on mõjunud meie kirjanduse kasvamis- se ja arengusse oras- tavalt. Ka möödunud aasta on rikastanud meie kirjandust. Ja mitte ainult arvuliselt, vaid ka sisuliselt. Möödunud aastal on ilmunud mitmeid kaalukaid ja täieteralisi teoseid. Et «Iloli» lugejaid veidi lähemale viia meie kirjandusli- kule elule, selleks anname siin lühikese üle- vaate läinud aasta eesti kirjandusest. Algame ilukirjandusega ja vaatleme esiteks meie algu- pärandeid.

Möödunud a. väärtuslikem ja menukaim teos on kahtlemata meie vanameistri Tam- msaar'e suurromaan „Tõe ja õiguse“ V osa, milles autor tõenäoliselt jõuab lõpule oma epo- peiaga. Teose tegevuspaigaks on siin jälle

Vargamäe, nagu romaani esimeseski osas. Aga tegelasteks on juba uus generatsioon, Andrese ja Pearu lapsed ja lapselapsed. Andres ja Pearu on juba raugad ja on tõmbunud tagasi elu võitlusareenilt.

Selles osas täitub Andrese eluunistus: Indreku õhutusel ja valitsuse toetusel hakatakse alla laskma Vargamäe jõge. Pearu aga «peab rehnutti» oma poja Karlaga, et säilitada Varga- mäel oma «veart» tõugu. Need kaks «kanget» vanameest teevad selles osas oma eluga lõpu- arve, kuid kummale neist jäi tõde ja õigus, seda nad ei tea.

«Tõde ja õigus V» on haarav ja hinge- sööviv raamat. Tegevus areneb hoogsalt, nii et teose lugemine on mõnest kohast otse põnev. Aga see teos äratab lugejas ka mõtteid, lii- gutab tundeid, puudutab meie hinge alatoone. See on mitmekesine ja -külgne raamat. Selles leidub ilusaid ja lüürilisi kohti, nagu näit.

Andrese ja Pearu surm, leidub aga ka huumorit, kuigi vähemal määral kui rom. I osas.

Teine väärtuslikum romaani on A. Jakobson'i «Üheksas laine», «Tuhkur hobuse» neljas ning viimane osa Kui «Tuhkur hobuse» esimestele osadale võib ette heita laialivalgust ja venivust, siis see osa näitab, et autor on läbi teinud suure arengu nii teose sisu kui vormi tihendamise ja keskendamise suhtes.

August Mälk oma uues päevikukujulises romaanis «Üks neistsinatseist» jutustab meile kehvast hurtsikust võrsunud tütarlapse Silvia Vaekogu elust.

Mats Mõtslane oma romaanis «Kevadised vood II» jätkab oma jutustust ühe talu elukäigust. Siin näidatakse, kuidas talu, mis romaanis I osas langes võlgadesse, neist uue peremehe Heino osaval juhtimisel jälle vabaneb.

«Soomustüdruku» autori Leida Kibuvits'a teine romaan «Rahusõit» ei tundu stiililt küll enam nii värskena kui tema esikromaan, aga me võime märgata selle eest suuremat süvenemist tegelaste hingeellu.

Meie tuntum ja armastatum jutukirjanik O. Luts on m. a. esinenud kahe teosega: jututisega «Tagahoovis» ja mälestusteosena «Kuldsete lehtede all».

Esimeses neist manab autor meie silmade ette elava pildi linnaäärsest hoovimajast selle mitmekesiste elanikkudega.

Lutsu mälestuste viiendast osast «Kuldsete lehtede all» on juttu eriartiklis.

Novelli alal võistlevad m. a. M. Metsanurk koguga «Maine ike» ja K. A. Hindrey koguga «Armastuskiri».

Luulekogudest on tähtsamad G. Suits'u «Aastate aknal», Erni Hiir'e «Pöörang» ja Schütz'i «Kaks leeri».

Näitekirjanduse alal m. a. on esinenud «Mikumärdi» autor H. Raudsepp uue näidendiga «Salongis ja kongis» ja A. Mälk näidendiga «Neitsid lampidega».

Ka meie tõlkekirjandus on m. a. rikastunud mitme silmapaistva teosega. Kõigepäält mainin siin Looduse «Kuldraamatu» III sarja, mille 13 raamatust eriti koolinoored võivad saada äratust, õhutamist oma taotlusiks ja kogemusi mitmesuguseist maadest ja inimesist.

H. Sienkievicz'i ajaloosise romaani «Quo vadis» aine on võetud ristiusu ja Rooma riigi vahelisest võitlusest. Huvitav ja põnev raamat on ka J. Verne'i «Tsaari kuller», mille aine on pärit samuti ajaloost.

Ungari vabadussõjaga (1848—1849) tutvustab meid ungari kirjaik Victor Rákosi «Noortes kangelastes ja äratav lugejas isamaa-armastust ja vabadusiha».

Nende ajalooliste juttude kõrval peab mainima ka looduse- ja reisiromaane. Meie põhjahõimlaste soomlaste kirjaniku K. Hänninen'i «Laanekuningas» annab looduse elust ja ilust võimsa kujutuse. Selle tegelasteks on 12—16-aastased lapsed.

Ameerika kirjanik E. Seton-Thompson oma raamatuga «Väikesed metslased» viib meid Kanaadasse. Teoses vestetakse kahe noore poisi elust ja seiklusist metsades ja laantes,

kuhu nad on asunud elama indiaanlasi jäljendades.

H. Loftong'i raamat «Dr. Dolittle» äratav suurt armastust ja arusaamist loomade vastu. Huvitav on selle teose päätegelane arst Dolittle.

Lõppeks taani naiskirjaniku K. Michaelis'e teos «Bibi ja Ole» vestab meile reisijast tütarlapsest Bibist, kes on saanud ka eesti noorte tüdrukute lemmikuks.

Hollandi kirjaniku J. Fabricius'e kaheandeline reisi- ja seiklusromaan «Kipper Bontekoe laevapoisid» tegevuskohaks on India, mille elu ja loodust autor oskab elavalt kirjeldada. Tegelasteks on noored poisid, mis pärast see teos võiks paelustada eeskätt poisse.

Teistest m. a. tõlkeramaatuist mainin veel EKS kirjastusel ilmunud Huxley' «Koltunud lehti».

Looduse m. a. Krooniste Romaanide sarjas ilmunud tõlketestest on parimad ajaloolised romaanid: ungari kirjaniku F. Herczeg'i «Paganad» ja poola naiskirjaniku E. Orzeszko' «Häda võidetuule».

Mööd. a. teaduslikust kirjandusest mainin kahte sarja, mis võiksid huvitada noorsugu, need on: «Suurmeeste elulood» (SE) ja «Elav Teadus» (ET) Eesti Kirjanduse Selts on osutanud suure teene meie õppivale noorsoole sellega, et ta asus välja andma kokkuvõtlikke ülevaateid suurte riigimeeste, leiutajate, avastajate, teadlaste, kirjanikkude, kunstnikkude jne. elulugudest. Noored võivad tutvuda nende suurmeeste elusaatusega, nende vaimu kasvamisega, nende edu saladustega ja võivad võtta neist eeskujut, et ka ise midagi korda saata. Suurmeeste elulugudes on ilmunud kuus ülevaadet: Amundsen, Newton, Muhamed, Lincoln, Balzac ja Loyola. Kõik need elulood on lugemisväärt.

«Elav Teadus» ilmub juba teist aastat ja pakub lühikesi populaarteaduslikke kokkuvõtteid mitmesugustelt teadusaladelt. Soovitsin eriti tutvuda m. a. viimaste numbritena A. Kurvits'a «Enesearendus ja edasiõppimine», W. Söderhjelm'i «Itaalia renessanss I», A. Aspli «Sissejuhatus kunstivooludesse» ja P. Kogan'i «Romantika ja realism»¹⁾.

Hädavajalik abiraamat kõigile, kes tahavad õieti kirjutada ja rääkida eesti keelt, on E. Muugi «Väike õigekeelsuse sõnaraamat». See on väga praktiliselt koostatud sõnastik ja kergesti käsitatav. Tarvilik abiraamat haritlasele on ka H. Haljaspõllu «Väike võõrsõnastik», mis on palju parem ja usaldatavam kui selle eelkäija «Võõrsõnade leksikon».

See oleks vilgas pilk kõige olulisemale, mida on pakunud meile mööd. a. kirjanduspõld. Loovetavasti hangivad «Iloli» lugejad endale võimalusi tutvuda ise nende teostega ja tutvustavad siis üksikasjalikumais kirjutusis ka teisi muljetega, mis on saanud neist teoseist. «Iloli» veerud ootavad usinaid käsi.

H. J.

1) Mainin siin ka käesoleva aasta jaanuaris ilmunud Fr. Tuglas'e «Lühikest eesti kirjanduslugu».

Päike ja jõgi.

Henrik Visnapuu' X luuletiskogu.

„Päike ja Jõgi“ on ilmunud 1932. a., kuid pole huvita teda lugeda nüüdki.

Kogun on kaks tsükli laule: „Hakkame kinni päikesest“ ja „Kalalaulud“. Hõõguvat noorustuld ja Visnapuule seni nii võõrast asjalikkust hoovab ridadest:

Hakkame kinni päikesest!
Kosed kohavad käte rammust,
mastidest merel laulab laas,
Tulitse süda ja lillitse aas!
Tuleme noored, laul kuulda me sammust.
Siis hüppab laul aga „meelikult“ üle

asjalikkuse: ilutseb, tormab ja tuiskab nagu maru oleks pääsnud valla:

Kolmtuhat hobust, kolm tuhat suud
üle väljade hirnub ja traavib.
Kaasa lendavad metsade ladvad, puud,
täis tuisku kõik maanteede kraavid.

Hõi! majaharjani pillub lund
ja vihiseb ümber nurga.
Nii kaasakiskuv on lumelend,
eest murrab maha kõik nõrga.

Kogu Visnapuu toodang on välesõnaline, täis sillerdavat värviküllust ja nokitsevat mõtet. Valge, helesinine, õrnroosa, kuld, hõbe, heleroosa, punasinine või sinisinine helgib igast laulust ja võib olla varsti avastab ta „punasiniroosarohelise“ või veelgi kummalisema värvikombinatsiooni; annet tal seks igatahes on:

Kolm küünalt süütan sulle, kodumaa,
Kaks valget, ühe sinisinese.
Su veriküünla, punasinese
mu käest tagasi sa täna saad.

Midagi sen tormamisen ja ilutsemisen oleks nagu võõras, nagu eksinud, nii et kohe ei taipa, mis siin õieti puudub; aga kui oled lugenud läbi kogu, ainsatki okset, nabanuppu või kõhukuppu leidmata, siis saad aru, et „rõvetsevast“ Visnapuust on saanud kaunishing „Ssu-Ssu“. Ainult korra tunned võigast „Amorese“ haisu:

Võrdkuju millise sa mulle lood,
nii ebaloomulik on sinu maitse,
su hääliitsuski alaotsa läbi.
Su olemuses puudub iga häbi.
Mind, Issand ise vigisejast kaitse,
ning puhasta sest loomast vetevood.

Kuid see on vaid korra, edasi muutub värsks paitavalt hellaks, koguni tütarlapselikult tagasihoidlikuks ja kaastundlikuks.

Eks ma ju tea, et maiuspala
karpkalalistele sa oled,
oo, veider puruvanamees.
Konk juba sinu ihu sees,
ja vetes ootab hõbekala.
Sa andesta, et olen kole.

Mag. J. Aavik oman brošüütrin „Puu-

dused uuemas eesti luules“ nüpeldab armutult Visnapuud ta roppuste pärast ja nimetab teda viletsaks sõnakordajaks, kes 87-st sõnast 35 korda „sireliit“ ütleb. Visnapuu on vabanenud roppustest, kuid sõnakordus ei kao ta luulest.

Kolm päeva õitsvan valgen rüün,
kolm päeva kui tumman palven
ja andeks andmatun surmasüün
puud akna all seisid valvel.

Visnapuu laulud pole kunagi olnud keerukad üleliia ja seda üllatavam on nüüdne stiil, püüd lihtsamale lihtsusele. Vanainimestelaulud on need. Ühtegi arusaamatut võõrsõna ega kärsikust pole siin, vaid iga mõte on selge, lähipaistev.

Kumb meist enne sööda sööb,
kahnab kinni oma kala?
Veri palgesse mul lööb,
varitsen su suud ju sala.

Alles on jäänud laulusse aga visnapuulik rütm täielikult ja nii puhkeb värsse otse ülemeeliku musikaalsusega ja nagu sordiini all jooksevad read, lõhkemiseni täis ohjeldatud kirge:

Ah, sa väike valge kurg,
ma ei tahagi sind püüda.
Peibutad ja narrid mind.
Meelikuks sind tahan hüüda,
ängistusist pääseb rind,
nagu udu kaob norg.
Näki-näki minu südant,
meelsasti ma luban seda
Vaata 't sind ei püüa kord.

Neis laules pole enam endist avameel-
sust ja seetõttu nad tunduvad intiimsema-
tena, nagu tunnete pihitimustena:

Igatsen su kõnest, tahan õnnest vesta.
Oo. ma pole ammu enam armunarr!
Ebelust ja võltsi pole sinun.
Meie sõprus sinuga võib kaua kesta.
Sa ei otsi armumist hää poisitar,
usaldust ja rahu leiad minun.

Miks ta aga enam pole ülemeelik ja
miks tas on rabu, sellele vastab ta ise:

— Hüvasti aerud, hüvasti paat,
jumalaga mu vabe.
Märkan, et olen juba taat,
valge ja pikk mu habe.
Vetele läksin, kui olin noor,
armumist janusin taga.
Nüüd on mööda see killavoor,
veri on jahe ja vaga —

ja talle eneselegi tunduvad noorpõlvelau-
lud liiga kaugeina, pea võõraina:

Olin see mina, kes kannelt löi,
üle vete kes hüüdis.

Kuid vanad teerajad pole küll veel unustatud. Nii võõrad pole veel „Ssu-Ssu“ laulud, et ei tunneks neis Visnapuud. Vananemise jutu päälle oleks Hamsuni

Edevart „Oi seda Visnapuud küll!“ ütelnud ega jää meilgi vist muud üle. Visnapuu uut arenemihjärku, uut otsingut sõnade riigin tähistab „Päike ja Jõgi“ aga mitte vanaduse tunnuseid. Visnapuu on juba Jumalalt tulihingeliseks loodud ja kärsikuse viib ta endaga hauda kõigi ta katsetuste ja püüete kiuste, seda näitab käesolev kogu ilmekamalt kui ükski teine.

Roosiristlane.

Mõnda Oskar Luts'u teosest „Kuldsete lehtede all“.

Oskar Luts on meie paremaid ja lugupeetavamaid kirjanikke. Noortele on ta tuttavaks saanud juba algkoolis oma „Tootsi lugudega“. Need raamatukesed kirjeldavad koolielu ja sellepärast on nad õpilaste hulgas võitnud väga laialdast poolehoidu. Just õpilaste elu ja nende muresid oskab see kirjanik nii elavalt kirjeldada, et neid lugedes tahtmatult pead kaasa elama.

Kuid siinkohal tahtsin ma tähelepanu juhtida tema uemale teosele „Kuldsete lehtede all“. See on ilmunud läinud aastal (1933) ja selles teoses jutustab kirjanik meile oma mälestusi Tartu Reaalkoolist, mis asus tol korral Riia ja Karlova tänava nurgal, praeguse Tartu Tütarlastegümnaasiumi ruumes. Selle teose kaudu tutvustab kirjanik meid omaaegse koolieluga ja nii võime paralleelse tõmmata tookordsete ja praeguste kooliolude vahel. Tookordseid venemeelseid õpetajaid ja kooli osatakse siin otse tabavalt naeruvääristada, ning lugedes seda teost puhked tihti tahtmatult naerma.

Teose alul jutustab kirjanik päetegelase Andrese läbi oma keskkooli astumist, mida ta ainult oma isa sundimise pärast teeb. Eksamiga pääseb ta Tartu Reaalkooli II klassi, mida ta hiljem „vtoroi osnovnoiks“ nimetab. Oma klassijuhatajat Černoussovi ta iseloomustab järgmiselt: „... kitsa näoga nagu kirves ja karvastik ta peas ja nina all must nagu süsi.“

Koolis on tal tihti kokkupõrkeid vene ja läti kaasõpilastega. Ta ise-

loomustab ühte venelast Djominit järgmiselt: „Seal on see mäletsev oinas Djomin, kes siin istub juba teist aastat, aga nopib kahelisi nagu marju — oma emakeeles!“ Tema väljendusist loeme välja irooniat ja isegi labasusteni kalduvat huumorit.

Ka tol korral leidus õpilaste hulgas nn. „opositsiooni-vaimu“, toda, mille üle kurdavad õpetajad, et leiduvat teda meiega hulgas nii palju.

Õp. O. Eomõis: „Mis ma nüüd teiega teen?“

Nii näiteks üks saksa keele tund, kus õpilane Reim pandi mahakirjutamise pärast nurka: „Siis läheb diktaat edasi ja küllap jõuaks sel kombel enam-vähem korralikult lõpulegi, kui Reim ei ajaks nurja kogu selle asja-ajamise. Mis teeb see juudaline? — Kõigepäält sügab end põhjalikult, otsekui oleks täias või sügelises; siis võtab kaelast oma määrdunud krae, nuusutab ja teeb justkui aevastaks. (Kui siis oleks olnud õpetajatel „käitumiskoosolekud“!) Sealsamas tõstab jala ning vahib oma saapanina, teeseldes, et näeb sellel midagi koledat.“ Muidugi järgnes sellele üldine naer ja müra. Sellest näeme, kuidas elasid õpilased vene ajal.

Üldiselt on selles teoses palju Oskar Luts'ule nii omast ja iseloomustavat, et meie ka siis, kui ei teaks selle teose autorit, võiksime

kohe ütelda, et see on O. Luts'u teos. Kõik tema mälestused on seotud tema kodukoha Palamusega, mida ta aga oma juttudes ümber on nimetanud Alamuseks. Kuigi tema teosest õhkub vastu huumorit, ei saa nimetamata jätta ka tema südamlikkust eriti oma kodukoha vastu. Teoses „Kuldsete lehtede all“ on kirjeldatud tema kodu nii soojalt, et lugejalegi näib, nagu poleks enam ilusamat ega paremat paika maailmas. Igakordse koolivaheaja järgi vaevab teda kojuigatsus, mida ta väljendab järgmiselt: „... Ometi liigun esimesil päevil pärast linnatulekut niihästi koolis kui korteris üsna rõhutatud meeleolus; kõrvus kumisevad kodused helid ning mul ainult tarvitseb sulgeda silmad, kui jälle näen enda ees meie majakest lumistunud veskijärve kaldal, kirikut, veskit ja Oasti talu. Näen uneski, et jälle olen kodus ja jõulu-

vaheaja lõpp on veel kaugel; just seda linnasõitu ja elu uues korteris pean siis unenäoks.“

Teos „Kuldsete lehtede all“ on kirjutatud soravas ja lihtsas keeles. Kõige südamlikumad tunded vahelduvad teravmeelsete ja huumoriküllaste väljendustega, mis annavad teosele tema elavuse ja meeleolurikkuse.

Ka väliselt ei jäta see raamat midagi soovida. Paber on paks, trükk selge ja loetav. Nii siis minu arvates peaks Oskar Luts'u äsjailmunud teos „Kuldsete lehtede all“ kuuluma hääde raamatute hulka, kui silmas pidada neid nõudeid, mis senini hää raamatu suhtes üles on seatud. Ja õppurid ometi ju tahavad lugeda häid raamatuid — hoolitsegu siis igaüks, et ta tutvuks esijoones raamatuga „Kuldsete lehtede all“!

AI. BI.

Koolielu.

Rahvuskultuuriline ring

korraldas 14. jaan. Tartu vabastamise 15. aastapäeva mälestusaktuse. Aktusel esinesid vastavaid sündmusi iseloomustavate kõnedega õpetajad hr. Viirman ja hr. Taul. Muusikaringi koor esitas laulud »Eesti, mu kodu« ja »Uinuge, langenud kotkad«. Vahepäälsetele deklamatsioonidele järgnes õpilase G. Ratnik'u viiulisoolo ja õpil H. Tammur'i kõne Tööle-õhutava lõppsõna ütles hr. Tubin. Aktus lõppes ühislaulu — hümniga. Jääb soovida, et sääl öeldud sõnad ei läheks n.ö. tuulde, vaid et meis püsiks sügav tänutunne langenute ja armastus me kodulinna vastu...

Ringi poolt korraldatud soome keele kursused on leidnud elavat osavõttu õpilaste poolt, kes tunnevad, kui tähtsad on meile meie hõimlased ja kui tarviline »soome silla« ehitamine.

Hääd töötahet, rahvustunnet, õnne ja jõudu uueks semestriks ringile ja ta liikmeskonnale.

H. T.

TKG ja KK sai enesele malemeistri.

Sügisel alatud meistriturniir TKG ja KK malemeistri nimele lõppes hiljuti. Võistlejaid oli kümme ja võistlustest võeti üldiselt korrali-

kult osa. Nimetatud meistriturniiri meistriks tuli 8 punktiga III-a klassi õpilane V. Metsmees. Teise ja kolmanda koha jagasid endi vahel O. Jaaniado (IV-a) 7 punktiga ja U. Laur (III-b) 7 punktiga. Järgnesid 6 punktiga B. Villemson (III-a) ja P. Kivastik (III-k). Malering oli esimesele kolmele kohale tulijatele määratud rahalised auhinnad.

Varsti pääle lõppenud turniiri algab tütarlaste meistriturniir ja selle järele kavatsetakse korraldada väik-turniir. Ringi juhatus loodab, et nimetatud turniiridest elavalt osa võetakse.

O. Jaaniado, maleringi juhataja.

Kooperatiivi uus juhatus.

11. jaanuaril s. a. pidas Õpilaskonna Esindus koosoleku, kus valiti kooperatiivile uus juhatus. Uude kooperatiivi juhatusse kuuluvad: H. Tammur (IV-a) — juhataja; E. Allik (IV-b) — abijuhataja; E. Kõve (IV-b) — raamatupidaja; H. Kõdar (IV-a) ja E. Raudsepp (IV-a) — müüjad.

Samal Esinduse koosolekul arutati ka ringide moodunud semestri tegevust Töökamateks ringideks tunnistati muusika-, spordi- ja humanitaarring.

Vaimulik kõneõhtu.

HTG ruumes korraldati 25. skp. HTG, TKG, ENKTG ja TTG vastavate ringide poolt kõneõhtu. Kavas oli ette nähtud 1. Avakõne HTG õpil. A. Kaeramaa'lt, 2. TTG õpil. klaverisoolo. 3. Kõne teemal „Mis on Kristusel ütelda meie aja noorele“ — õp. H. Haamer, 4. klaverisoolo ENKSTG õpil. ja lõpuks kõne õp. J. Lattik'ult teemal: „Mis takistab noori uskumast.“

Koosoleku avab A. Kaeramaa, tervitades kõiki osavõtjaid ja teatab, et õp. J. Lattik'u kõne jääb ära. Selle asemel aga räägib meile soomlane praost Kaljo.

Õp. H. Haameri kõne tuges peaaegu pühakirjale. Ta seletas, et asjata oleks ütelda midagi meie aja noorele, kes on nii kindel uskuma oma enese võimetesse. Ta kaldub rohkem lõbustustele ja ei kuula õpetusi moraalist, kõige vähem Kristuse enese käest, kes niikuinii ajast maha on jäänud. Kuid kõneleja tähendab siinkohal, et Kristus pole ajast maha jäänud, vaid ta elab igavesest ajast igavesti. Näiteks tõi ta Luka ev. 18. pt. rikka noormehe loo, kes kurvastus sellest, et Kristus käskis tal varanduse maha jätta ja tema järel käia. Niisama on ka praeguse aja noorega. Ehkki tal pole vahest muud midagi maha jätta kui ta ränk, räpane ja valurikas elu, siiski ei suuda ta sellest lahti ütelda ja oma elu uuele alusele rajada.

Õp. J. Lattik'u asemel esines nüüd soomlane praost Kaljo. Tõlkijaks oli HTG usuõpetaja hr. Tiedt. Kõneleja kõitis meid oma lühikese, kuid huvitava kõnega. Sissejuhatajaks rääkis ta muinasjutu kolmest inglüst, kes vaidlesid selle üle, mis on ilmas kauneim. Üks leidis kastetilga, kui ta särab hommikuses päikesevalguses, teine päikesetõusu, kolmas aga arvas seda kõige ilusamaks, kui inimlaps leiab Jeesuse.

Siis pöördus kõne Tartule, me kodulinna. Kõneleja oli kuulnud palju Tartust ja ka sellest, et ta kevadel iseäranis ilus on. Kuid tema leiab, et Tartu on ka talvel ilus, sest on ju linn täidetud hõiskava noorusega. Kuid kõneleja arvates oleks Tartu veelgi ilusam, kui noored leiaksid Jeesuse, ulataksid kätte temale ja laseksid end juhtida elu ränkadel radadel.

Lõpuks tänab koosoleku avaja kõiki osavõtjaid, iseäranis kõnelejaid ja tervitab soome noori eesti noorte nimel.

Asjast huvitatuid oli rohkesti. Nähtavasti tuntakse säärase kõneõhtute vastu suurt huvi. H. M.

Kunsti- ja reklaamiringist.

Kunsti- ja reklaamiringi senise juhataja E. Maaser'i ja abijuhataja U. Väljaotsa'la lahkumise tõttu tuli ringi juhatust muuta. Juhatuse koosolekul 13. jaan. kujundati uus juhatuse järgmiselt: V. Toots — juhataja, A. Juks — juhataja abi, E. Kauts — kirjatoimetaja, E. Träss

— kirjatoimetaja abi ja J. Virks — laekur. Kuna ringi tegevus enne pühi oli koolitöö tõttu võrdlemisi loid, siis püüab ta käesoleval poolaastal seda intensiivsem olla. Kavas on ette nähtud referaate valguspiltidega, sulejoonistusvõistlus ja õpilastööde näitus joonistamise ja reklaamikirja alal. Pääle selle hakatakse võistlusel I aubinna omanud kavandi järele pannood maalima hr. Ed. Ahta juhatusel, kusjuures ringi liikmetel on võimalus tutvuda ka liimvärvidega töötamises.

Kuna ring omab liiga vähe liikmeid sama edukaks teotsemiseks kui teised ringid, siis olgu käesolevad read ühtlasi neile mitteliikmeile üleskutseks, kellel on võimalus kunsti- ja reklaamiringi astumiseks ja sääl edukaks töötami, seks. Kuna ring tegeleb asjadega (plakati-, reklaamkiri, illustratsioon jne.), mille tähtsus ei ole väike ka neile, kes kooli lõpetades siirduvad äriellu, siis — mitte eemale sellest ringist!

V. Toots,

kunsti- ja reklaamiringi juhataja.

Õppetöö vaheajad ja üldised ning kohalikud pühad 1933/34. kooliaasta II poolal.

Kevade- (ülestõusmise-) pühade puhul lõpeb õppetöö linnas asuvais alg-, kesk- ja kutsekoolides laupäeval, 24. märtsil kell 12 ning maal asuvais algkoolides kesknädalal, 4. aprillil. Pääle pühi algab õppetöö maal asuvais algkoolides kesknädalal, 4. aprillil, teistes koolides esmaspäeval, 9. aprillil. Suvistepühade puhul õppetöö lõpeb kõigis eesnimetatud koolides reedel, 18. mail kell 12 ja algab jälle kesknädalal, 23. mail. Suviseks õppetöö vaheajaks lõpeb õppetöö algkoolides neljapäeval, 31. mail ja muus koolides laupäeval, 9. juunil kell 12.

Pääle selle seisab õppetöö koolides kolmekuningapäeval, 6. jaan., palvapäeval, 21. veebr., iseseisvuspäeval, 24. veebr., 1. mail ja ristipäeval, 10. mail ning kooli aastapäeval, 10. märtsil.

Uute õpilaste vastuvõtmine on 11., 12. ja 13. juunil 1934. a. Riigikaitsele õppuse eripäevad korraldatakse kesk- ja kutsekoolides 31. maist kuni 8. juunini. Riigikaitsele õppusest tähendatud eripäevadel on kohustatud osa võtma 5—6 aastase kursusega koolide III—VI klassi ja 3-aastase kursusega koolides II ja III klassi meesõpilased.

Klassijuhataja-tunnid seati sisse.

Hiljuti lisati kõikidele õppuritele 1 tund nädalas juurde, nimelt klassijuhataja- e. nn. käitumistund. Selle tunni eesmärgiks on parandada õpilaste käitumist nii koolis kui ka välisvõimalikult. Käitumistund oli üks klassidest oma algatusel koostanud seadused, paragrahvid, millede mitmetähtsusega tabab õpilast karistus. Kuuldavasti on pea kõik klassid seesuguse klassikorra juba vastu võtnud. Ainult mõnes üksikus klassis on see alles kaalumisel. Ei leitavat mingisugust kokkulepet mõnede paragrah-

vide juures, mis räägivad spikerdamisest ja hilinemisest.

Määruste täitmise järgi valvab klassi kolmeliikmeline nõukogu, kes ühtlasi määrab kindlaks ka karistuse maksimumi ja miinimumi.

Käitumistundide töökavas on vanemates klassides ette nähtud referaate õpilaste eneste poolt käitumise üle, nooremates klassides piirdub tunnitöö päämiselt koolikorra põhjaliku tundmaõppimisega.

Sellise meetodiga loodetakse meie õpilaste käitumist märksa parandada.

H. M.

Prantsuse õhtu.

Ilus oranžkuulutus Kommertsgümnaasiumi kuulutustahvil teatas, et 27. I korraldab Humanitaaring «Prantsuse õhtu».

prantsuse keeles ka mag. J. Aavik. Õhtu tõmbenumbriks kujunes V-a kl. õpilaste L. Otas'e ja U. Väljaots'a poolt tantsitud «Menuett», milline oli prantsuse kerguse, elegantsi ja maitsekuse ilmikas väljendus. Tantsuga esines ka õpil. L. Peik (V-a).

Õhtult lahkuti aplodeerimisest palavate kätega, kõigil meeles palju uusi ja ilusaid muljeid meist kultuurildasa nii kaugel ees olevast Prantsusmaast. S. N.

KK II kl. teeõhtu.

Tee-õhtu korraldati 20. jaanuaril, algusega kell 6 õhtul. Kava toimikond oli muretsenud selle eest, et lausviibijail kogu aeg näerumuskliid tegevuses oleksid.

Õhtu avas klassivanem L. Kübar lühikese tervituskõnega. Sellele järgnes puhkpillide

IV-b kl. õpilased ekskursioonil J. Liiva kodukohta sügisel 1933. a.

Ja mainitud kuupäeva õhtuhämaruses koguneti kooli. Neid oli umbes 60, kes tahtsid kuulda sellest elegantsest suurrahvast.

Ning kuulsime palju huvitavat.

Avasõnad lausus kirjandussektiooni juh. õpil. S. Nieländer (IV-b). Selle järele õpilased H. Tammur (IV-a), N. Burenkov (III-b) ja L. Kuslap (IV-a) deklameerisid Verhaeren'i ja Baudelaire'i luuletisi ja õpil. L. Sutt (III-b) esitas kiaveril ühe Debussy' muusikapala.

Õhtu päämiseks ülesandeks oli pakkuda ülevaadet prantsuse kirjandusest ja kujutavast kunstist.

Esimesest refereeris mag. J. Aavik, tuues esile üksikud voolud ja nende tüüpsemad esindajad prantsuse tuhandeaastasest kirjandusest.

Sama huvitav oli ka õp. E. Ahas'e referaat kunstist, mida selgitas rida valguspilte iseloomustavamast ja paremast loominguist sel alal.

Vahepääl esitasid õpil. N. Burenkov, V. Mikkelsaar (V-b) ja S. Jakobson (III-b) Baudelaire'i, Rimbaud' ja Verlaine'i luuletisi. Ühe Verlaine'i luuletise «Valge kuu» kandis ette

kvartett, millist ka täiesti kordaläinuks võib lugeda. Erilise menu osaliseks sai laulusoolo «Üles», mille hoogsalt ette kandis õpil. E. Wulf. Sellele järgnes pantomiim: «Kolm kosilast» — naljanumber, mis oleks pannud kahtlemata isegi haige naerma, rääkimata tervetest. Ettekanne kujutas tänapäeva moodsat daami, kes ühel õhtul võtab vastu kolme kosilast. Niipea, kui naeruhog vähegi mahti andis, kuulati ära meeoluloo deklamatsioon H. Vosmi'lt. Sellele järgnes rahvatants klassi naisõpilasilt, mis jällegi tormilise aplausi osaliseks sai. Järgnes deklamatsioon: »Kui elli ma viil Sänna koolimajan» P. Paulin'ilt.

Et aga tee juures juba jahtumise tundemärgid ilmsiks hakkasid tulema, võeti kava suhtes ette kärpimine ning kanti ette kava põnevam ja ka ühtlasi viimane number »Dooni kasakate koor«, millist kuulates tekkis säärane tunne, nagu viibiksid tõesti kuskil kaugel Volga ääres ning elaksid kaasa rahvarõivais kasakate rõõmudele.

Järgnes seltskondlik osa, mis ülevas meele-

olus — tantsides, lauldes ja mängides vältas kella kümneni. Öhtu lõppes sõprusringiga, mille juures lauldi »Eestimaa, mu isamaa«.

P. N.

Soome keele kursus.

Rahvuskultuurilise ringi poolt korraldatud soome keele kursused jätkuvad. Huviosalisi on endisel arvil. On jõutud grammatikas peaaegu lõpuni. Praegu alatakse lugemisega, kuna raamatute puudusel ei saadud sellega varem algust teha. Õppimine edeneb hästi, õppurid on suure innuga töö juures.

H. M.

Referaat käitumisest.

Maailmavaate- ja käitumisring korraldas neljapäeval, 18. jaanuaril s. a. referaat-koosoleku teemal: »Kuidas tõsta kaasõpilaste käitumistaset«. Refereeris ksv. E. Villemson. Referaadi vastu tunti õpilaskonnas elavat huvi, mida tõendab suur osavõtjate arv ja rohke sõnavõtt. Referent näitas oma referaadis õpilaste käitumise vead, ühtlasi osutades, milline on korralik ja üldsusele vastuvõetav käitumine. Referent toonitas, et peame aegsasti püüdma korraliku käitumise poole, kuna see on põhjapaneva tähtsusega tegelikus elus.

Pikemalt peatus ta teretamise, kõlvatute sõnade tarvitamise ning rõivastamise juures. Referaadile järgnesid läbirääkimised, mille all rohkesti sõna võeti. Sõnavõtt keerles peamiselt teretamise ümber. Tehti otsuseks, et õpilastel tuleb kõiki õpetajaid teretada, mitte aga sellest kõrvale hoiduda. Samuti toonitati, et õpetajad peaksid olema tähelepanelikumad õpilaste teretamise vastu, kuna olevat ette tulnud juhte, kus õpetaja ei pea tarvilikuks vastata õpilase teretamisele.

Päale selle tõsteti õpilaste poolt üles küsimus, kas tarvitada »sina« või »teie« õpilaste omavahelises jutlemises. Osa õpilasi oli »sina« poolt, põhjendades seda sellega, et kogu kooli õpilased moodustavad tervikulise õpilaskonna. Teiselt poolt aga räägiti, et tihtipeale esineb juhte, kus tuleb pöörduda õpilase poole, keda üldse ei tunne, vahest ainult vormimütsi järgi, ning säärasel korral on halb ja isegi haavav tarvitada »sina«. Lõpuks jõuti otsusele, et selles suhtes tuleb õpilastel oma äranägemise järel toimetada. Silmapaistvamad sõnavõtjad olid: õp. Kuhlbach, õp. Villemson, Salve ja ins. Ehrglis ning õp. Viirman.

Valter Lepik.

Humanitaarringi tegevusest.

Humanitaar-ring korraldab luuletise-võistluse. Tööde esitamise tähtpäevaks on määratud 20. veebruar s. a. Tööd auhindatakse järgmiselt:

I auhind — kr. 3; II auhind — kr. 2; III auhind — kr. 1.

Tööd hindab viieliikmeline žürii, kuhu kuuluvad: hr. H. Jänes, prl. L. Kuusler, hr. K. Väarsi, õpil. V. Salve ja õpil. S. Nieländer. Auhiinad jagatakse välja ühel ringi poolt korraldataval referaat-koosolekul.

Kaasvõitlejad, põimige oma mõtiskelud ridadeks, riimige sõnu helisevaid, helli, tooge alla siravad tähed ja kuu, loorige neid õrna sinaga ja anduge luulelennu tujudele!

*

17. jaan. kirjandussektiooni poolt korraldatud ekskursioonist ülikooli raamatukokku, võtsid õpilased rohkel arvil osa, eriti viimaseist klassdest.

*

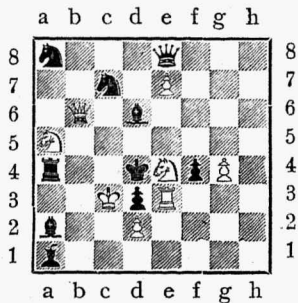
Ligemal ajal algavad matemaatika-loodusloosektiooni korraldusel foto-kursused. See huvitab kindlasti paljusid õpilasi, sest juba ammu on kuulnud sooviavaldusi selle kohta.

H. M.

Malenurk.

Ülesanne nr. 4.

Koostanud B. Villemson (III-a).

Valged: K f3, h b7, V e3, O a2 ja d6, R a5 ja e4, E d2, e7 ja g4.

Mustad: K d4, h e8, V a4, O a2, R a8 ja c7, E d3 ja f4.

Valged algavad ja annavad matt kahe käiguga.

Vastutav ja päätoimetaja: H. Jänes. Majandusjuht: E. Moss. Kunstiline nõuandja: E. Ahas. Kirjanduslik nõuandja: L. Kuusler. Talituse juht: K. Väarsi. Tegev toimetaja: M. Park. Toimetus: I. Lockenberg (sekretär), A. Hagel (laekur), V. Mikkelsaar, E. Raudsepp, S. Nieländer, K. Kriegerberg, H. Mets ja O. Jaaniado. Talitus: E. Kingsepp, E. Sild, H. Paabo, E. Tubin ja E. Blumfeld. Väljaandja: TKG ja KK Õpilaskond.

TKG JA KK ÕPILAS-
KONNA AJAKIRI

„ILOLI“

ilmub käesoleval õppeaastal 6 korda :
I number — oktoobris, II — novembris,
III — jõulupühadeks, IV — veebruaris,
V — kooli aastapäevaks, VI — mais.

Kaasõpilased !

Tehke kaastööd „ILOLI'le“.

Võib kirjutada jutustisi, luuletisi, matka-
kirjeldisi, vesteid, artikleid noorsoo isetege-
vusest, kehakultuurist, rahvusaatest jne.,
teha karikatuure, jooniseid jne. jne.
Kaastööd võtavad vastu toimetuse liikmed.

Aidake kaasa „ILOLI“ levinemisele.

Võtke vastu „Iloli“ aastatellimisi vilistlas-
telt ja teistelt isikutelt. Iga toimetusele
edasiantud aastatellimiselt saab tellimise
vastuvõtja 20 snt. endale.

Tellimisi võtke vastu tsheki vastu, mida saab
„Iloli“ majandusjuhilt hr. Moss'ilt. „Iloli“
aastatellimine maksab 150 snt.

Kõik õpilased aidaku kaasa oma ajakirja arengule !
Sellega muudame oma häälekandja sisukamaks ja
mahukamaks, nõnda et see ka kõige paljunõudlikumat
lugejat suudab rahuldada.

R. Napp

Tartus, Gustav Adolfi 8
(Rüütli tn. nurgal).

Eeskujulik ja odavaim I järgu juuksetööstuse-äri.

Daamide ja härrade jaoks. :: :: :: ::

Äris töötavad ainult esmajärgulised parimad tööjõud.

Austusega **R. Napp.**

Diplom. riigi juuksetööstusmeister.